

```
<?xml version="1.0"?>
<?xml-stylesheet type="text/css" href="home.css"?>
<Doc id="kon-w-media-KO00001" lang="Konkani">
<Header type="text">
<encodingDesc>
<projectDesc> CIIL-Konkani Corpora, Monolingual Written Text </projectDesc>
<samplingDesc> Simple written text only has been transcribed. Diagrams, pictures, tables and verses have been
omitted. Samples taken from page 10-11, 26-27, 50-51, 76-77, 100-101, 126-127, 150-151, 176-177, 200-201, 226-
227, 250-251 </samplingDesc>
</encodingDesc>
<sourceDesc>
<biblStruct>
<source>
<category> Aesthetics </category>
<subcategory> Literature-Novels </subcategory>
<text> Book </text>
<title> dikA </title>
<vol> </vol>
<issue> </issue>
</source>
<textDes>
<type> </type>
<headline> </headline>
<author> dEvidAsa kadama </author>
<translator> </translator>
<words> 2638 </words>
</textDes>
<imprint>
<pubPlace> India-Goa </pubPlace>
<publisher> asmitAya pratiSThAna </publisher>
<pubDate> 2004 </pubDate>
</imprint>
<idno type="CIIL code"> 85994 </idno>
<index> KO00001 </index>
</biblStruct>
</sourceDesc>
<profileDesc>
<creation>
<date> 09-Aug-2007 </date>
<inputter> Shital </inputter>
<proof> Rashmi Shet, Unnati Mandrekar </proof>
</creation>
<langUsage> Konkani </langUsage>
<wsdUsage>
```

<writingSystem id="ISO/IEC 10646">Universal Multiple-Octet Coded Character Set (UCS). </writingSystem>

</wsdUsage>

<textClass>

<channel mode="w"> print </channel>

<domain type="public"> </domain>

</textClass>

</profileDesc>

</Header>

<text> <body>

<p>‘आपल्याक, कितें तरी जाता म्हूण सकयल बसलो. आर्.पी.आय. सायबान फुरसद पळयली ना. रोखडीच सरकारी गाडी करून आस्पत्रेंत व्हेलो.’</p>

<p>सीता खीणभर ओगी रावली. तिणें मनांत म्हळें, देवा, बरो उल्ल्यार पुरो एक फावट!</p>

<p>‘जिवाक बरेंसना म्हणटालो, व्हदळ...’</p>

<p>दिपकान म्हळें, ‘आई, हांव वचूं गे हॉस्पिटलांत?’</p>

<p>हांवूय येतां... या आमी.’</p>

<p>‘तुमी वचची गरज ना. दोन पुलीस आनी स्वता सायबा वांगडा गेल्यात. दोतोर कितें सांगता तें पळोवन, दवरून घेता जाल्यार, रोखडोच फोन करून कळयतां म्हळां सायबान. म्हाका अशें सांग म्हणिल्लें. बेंठेंच तुमकां धाडूं नाका म्हळां.’</p>

<p>हाचेर तिका कितें उलोवचें म्हूण कळ्ळें ना. ती ओगी रावली. देवीआवो पाव गे, बरो जावन येयल्यार पुरो. हूट घेवन तुज्या दारांत येता ! तिणें मनांत सांगून घेयलें.</p>

<p>‘बरें! भियेनाकात...!’ गणेसान दिपकाल्या खांदार थापटीत म्हळें. आनी ‘येतात आमी’ म्हणत तो आनी पुंडलीक भायर सरले.</p>

<p>सीता बेगोबेगीन भितर गेली. मदले कुडींत देवाल्या देवाऱ्यामुखार बसली. थंयचो कुकमा करंड उगडलो. देवाऱ्यांत ग्रामदेवी आनी कुलदेवाले फोटे लायिल्ले. तांचेर कुकूम फांफुडलो. म्हळें, ‘देवा, म्हगेलो कुकूम राख.’</p>

<p>दिपकान कपड्यांक इस्त्री करूंक घेतिल्ली. मागीर केल्यार जाली इस्त्री अशें येवजून ताणें ती इस्त्री डिस्कनेक्ट केली आनी मेजापोंदा दवरली. मेजार अर्दकुटी इस्त्री करून दवरिल्ली पॅट तशीच पर्थून सरयेर उडयली.</p>

<p>शीला फाटले लायनीत इश्टीण सानियागेर गेल्लें. ताका थंय कळ्ळें आसुंये. तें धांवत रडतच येयलें. ‘दिपू, बाबा बरो ना जालो खंय मुरे...’</p>

<p>सीता भितरल्यान भायर येयली. तिणें चेडवाक खाकोळांत घेयलें. म्हळें, ‘भियेनाका, पिशें खंयचें. बाबा बरो जावन येतलो.’</p>

<p>बाबा बेसुद्ध आशिल्लो खंय गे व्हरतना...</p>

<p>सीतेक हड्ड्यांत धस्स् जालें.</p>

<p>गणेस हवलदारान बेसुद्ध जाल्लो म्हण सांगूंक नासलें. उरफाटें ‘बरो आसा’ म्हणिल्लें. भियेत बीन म्हूण सांगिल्लें काय? अरे देवा !</p>

<p>रमा आनी उमा शेजाऱ्यागेर वचून बशिल्लीं. कळनाफुडें तिवूय दोगांय धांवत येयलीं. व्हडले भयणीक रडचें पळोवन तिवूय रडूंक लागलीं. अशिकुशीचे शेजारीय भुर्रें करून आयले.</p>

<p>कुश्टान त्यो सगळ्यो पुतूले राशीर घाल्यो.’</p>

<p>‘उरिल्ल्यो सगळ्यो वस्ती - ती निसण्ण, तो कसो, तो शेवगो, ती शेमळ, तें गोडफळें, तो मडगो, बडवण्यो आनी ताट आनी तो निवळो राशीर दवर. जांकां ताचो उपेग, ताणें ती वस्त व्हरून पर्थून हाडून दिवची.’</p>

<p>‘आतां हयो राशीवेल्यो वस्ती दवरच्यो कोणागेर?’ म्हादू मदींच उलयलो.</p>

<p>राशीवेल्यो सगळ्यो वस्ती मेळून कितल्यो जातात पळय त्यो...’</p>

<p>कुश्टान मेजून सांगलें, ‘पुराय चवदा.’</p>

<p>‘सात हेवटेन...सात तेवटेन कर...’</p>

<p>कुश्टान निसण्ण, कांडण, शेमळ, शेवगो, कुडव, गिरटी आनी बडवण्यो काडून सीतेले राशीर दवरल्यो. उरिल्ल्यो पुराय वस्ती पुतूक दिल्यो.</p>

<p>‘जालें मू पुराय वस्ती वांटून...?’</p>

<p>देवकीन म्हळें, ‘गोठ्यान म्हसरांक नीस-उदक घालचे दोन कोटंबे आनी तळ्यांतलें उदक काडच्यो दोन धोणी उरल्यात.’</p>

<p>‘दोगूय एकेक वांटून घेयात.’</p>

<p>दोनूय वाटेनी ‘हां’ म्हूण तकली हालयली.</p>

<p>‘आतां जमनीचे वांटे करुंया... तुमी रिकार्डा उतारे हाडल्यात?’</p>

<p>‘हय.’ म्हण पुतू घरांत गेलो. व्हंवरेत वचून ताणें ट्रंक उगडलो. तातुंतल्यान रिकार्डा उतारे काडले. ट्रंक पर्थून धाकलें आनी ते उतारे घेवन भायर येयलो. ‘हें घे...’ म्हूण. ताणें ते यशवंतबाबाकडेन दिले.</p>

<p>यशवंतबाबान उतारे उगडून पळयलें.</p>

<p>सुनंदालो घोव, असनोटकार हांगा यो रे...</p>

<p>सुनंदालो घोव गणपती मुखार येयलो.</p>

<p>‘हे घे. तूं चय,... म्हाका नदर बरी दिसना...’</p>

<p>गणपतीन उताऱ्यावेल्यान नदर घुंवडायली.</p>

<p>यशवंतबाबान म्हळें, ‘हांव जाणां. तांकां पुराय स खांडयेची जमीन, दोन भाटां, आनी हे घरांबाग सगळींच सात सर्वे नंबरां. एक खांडयेची वायंगणां जमीण, एक खांडयेचें शेळींशेत, दोन खांडयेचें मुशीकडेन शेत, आनी दोन खांडयेचें गुळटीत.’</p>

<p>म्हादुलें आनी नायकांवाड्यावेल्या दिगंबरालें फाटीं गुळटीत मेरेकडेन तंटें जाल्लें. तंटें मारामारीर पाविल्लें. रजेर येयिल्लो शिवराम वयले वटेंच्या शेतांत जवड बरगितालो. तो धांवत येतां मेरेन म्हादून दिगंबराक खोऱ्याचो पाश घाल्लो. दिगंबराचें भूज सुटिल्लें. पुलीस - केश जाल्ली. केश कोर्टांत गेल्ली. शिवराम साक्षिदार आशिल्लो. म्हादू शिवरामालागीं येवन म्हणूंक लागलो खंय,</p>

<p>‘शिवरामबाब, तूं बगलांट साक्ष दी. आपूण पळयलेंच ना म्हूण सांग.’</p>

<p>पुणून शिवरामान तें मानलेंच ना. आपूण बगलांट साक्ष दिवपी न्ही म्हळें, आनी कोर्टांत खरें आशिल्लें सांगलें.</p>

<p>म्हादूक दंड आनी सजा जाल्ली.</p>

<p>म्हादू ती तिडक काळजांत घट्ट धरून आशिल्लो.</p>

<p>म्हादू तसो वागतालो म्हूण पुतून तशें वागप दिपकाक मात्तूय मानवलें ना. तो तडक पुतूल्या घरा येयलो.</p>

<p>पुतू विडी फुसकीत वासरेर बशिल्लो.</p>

<p>‘काका, बांद कोणें फोडलो रे?’</p>

<p>‘बांद? म्हाका कितें खबर?’</p>

<p>‘तुवें फोडलो मु रे?’</p>

<p>ताची ती विचारपाची तरा पळोवन पुतूक तिडक मारली. विडये पोंत जमनीर चिड्डीत ताणें म्हळें,</p>

<p>‘सारखो आसा मुरे? तूं? कोणाक विचारता तूं?’</p>

<p>‘तुका विचरतां ! हांव जाणां, तूं आमचेर कितलीं कुसडीपणां करता तीं! तूं कितें समजला? आमकां पळयल्यार तुज्या पोटांत जाळ पडटात हें आमी नकळ? इतले दीस हांव रगताचें नातें जाणून ओगी रावलों. हाचे उपरांत ओगी रावचोंना. तुवें आनी म्हादून मेळून बांद आमगेलो फोडलो मुरे?’</p>

<p>देवकी मदले कुडींत आसली. हें आयकून ती बेगोबेगीन भायर येयली. म्हणूंक लागली,</p>

<p>‘अरे, तूं हें कितें विचारता, आनी कोणाक विचारता हें जाणा मुरे?’</p>

<p>‘हांव सगळें बेस बरें जाणां! तुगेल्या घोवाक वळखतां हांव !’</p>

<p>इतल्यान फाटल्यान सीता आनी शीला येयलीं. देवकेन सीतेक पळोवन म्हळें,</p>

<p>वासरेर सगळीं ओगगी बशिल्लीं. पुराय वातावरण गप्प-गप्प !</p>

<p>सीता पोल्यार हात घेवन चिंतताली. देवा, कसो लागलो काय उजो घुड्यांक? कोणीय रामपारांर उठून हळशिकेक वतना येतना चुकून कुशीक म्हूण उडयिल्ली विडी पडून पेटली ना मू? शे! तशें आसल्यार. अशे तरेन जळनाशिल्ली! हीं पळयल्यार, मुजरत कोणें तरी उजो लावन गेल्लेवरी वांगडाच मुळांतल्यान वयर जळत येयिल्लीं! आनी तसो, कोणूय विडी - काडी ह्या दिसांनी कसोय खंयूय उडोवंचो ना ! हांगा सगळे शेतकारच! हे दिसाडेन वावुरतना जण एकलो तसो हांगा तणाचें आनी कणाचें भान विसरून वावुरचो ना ! कोणें तरी मुजरत पेटयलीं तीं! सकाळीं उठिल्लें तेन्ना, पुतू ताकतिकेन घरांत भितर सरतना पळयिल्लो. घडये तो तेन्ना घुड्यांक उजो लावनच येयलो नासलो मू?</p>

<p>पुणून हें भुरग्यांक कळूंक फावना! भुरगीं खुबळटलीं! आनी ताणेंच म्हणूंक, आमचेलागीं तसो पुरावो खंय आसा? ते परस, तोंड धांपून ओगगी राविल्लें कितें वायट?</p>

<p>‘हूं !’ करून सुस्कारत ती दिमयेर हात दवरून उठली आनी रांदचे कुडींत गेली.</p>

<p>दिपकय बशिल्ले कडच्यान उठलो. वासरेवेल्यान भायर आंगणात येयलो. आकाडो बलांटून ब्रह्म्याबागांत येयलो.</p>

<p>थंय खळार सातय घुडयां गोबरां राशी जावन पडिल्ली आनी तातुंतल्यान धुंवर वयर सरतालो... तो दोळे ताणून ताणून त्या गोबरा राशींक पळयत रावलो. ताका दिसलें, पळय न्ही ! ह्यो राशी कांय खिणां आदीं धानां घुडयां म्हूण उबीं आशिल्लीं आनी आतां खंयचे कडेन कांय ना !</p>

<p>कोणें तरी मुजरत लायला उजो ! पुतून, नातर म्हादून ! नातर दोगांयनी मेळून कारस्थान करून ! बांद फोडलो, तेच तरेन हो उजो लायला... !</p>

<p>कित्याक म्हूण सतायतात हे आमकां?</p>

<p>आमी हांगा येवन रावल्यात म्हूण पुतूक इतली नसाय? म्हगेलो बापूय ताचो सवतीभाव हेंच ताचें कारण मू ? म्हगेलो बापूय जल्माकूच येनाशिल्लो जाल्यार, घडये हें पुराय बंदीक ताकाच मेळटाशिल्लें, ह्याच मुळाव्या कारणाक लागून मू...? देखून मू हो दुस्वास?</p>

<p>‘आतांचीं पोरं एकोणीस आनी वीस वर्सांमेरेन लग्न जवाचेलींच उरतात. आमच्या तेंपार बायलां हे पिरायेर तीग तीग भुरग्यांल्यो आवयो जाताल्यो!’</p>

<p>‘तो तेंप आतां उरूंक ना, आज्जे! आतां अठरा वर्सां आदीं चेडवाचें लग्न केल्यार सरकार बेडी घालून व्हरतलो !’- शीला.</p>

<p>‘आतां जमानोच बदल्ला !’- शेंवतू आज्जी.</p>

<p>‘एकोणीस जालीं म्हणटकीर, कायद्यानूय लग्नाची पिराय जाली म्हूण जाली. करूंक हरकत ना !’ - मीरा.</p>

<p>‘आनी शिकूनय जाता तागेलें अंदूं! न्ही गो?’- शेवतूं.</p>

<p>‘हूं !’ शीलान तकली हालयली.</p>

<p>‘देखुनूच म्हळें हांवें! अंदू शीलालें लग्न जावं म्हूण सांगून घेयात म्हूण!’ तुळशीन आंगण चाचोवचें थांबोवन, उबें रावन म्हळें.</p>
<p>‘म्हणटकीर, हया आंगणांत आमकां शीलालो भुरू मेळटलो तर!’ म्हणत मीरा बीन आंगण चाचोवचें सोडून उबी रावली.</p>
<p>शीलाक दिसलें, हया आंगणांत आनीक समीरा वांगडा म्हगेलें लग्न? शक्य आसा तें? आनी हट्टान केलेंच अशें जाल्यार, हेमी सगळीं येतलीं लग्नाक? इतल्या व्हड मनाचो जाला आमगेलो समाज? दोन धर्मांमदलीं लग्नां आंगणांत अशे तरेन जावंक अजून शंबर वर्सा तरी वयतलीं... !</p>
<p>‘म्हगेलें लग्न हया आंगणांत केन्नाच जावचें ना !’</p>
<p>‘कित्याक म्हणटा गो?’ शेंवतूआज्जेन विचारलें.</p>
<p>मीरान मदींच तोंड घालत म्हळें,</p>
<p>‘कित्याक म्हळ्यार? आतां आंगणांत कोण लग्नां करतात? आंगणांत लग्न करचेलो तेंप फाटीं सरलो. फाटीं करतालीं तीं! व्हडलें आंगण करप... पांच दीस आसतना व्हड माटव घालप आनी त्या माटवांत गडगड घालीत लग्नां करप... आतां लग्नां हॉलांत जातात !’</p>
<p>‘...पुणून देवकार्याची, हळदीम्हुर्ताचीं कामां आंगणांतल्या माटवांतच करतात मु गो? तीं कार्यां म्हळ्यार लग्नाचेच वांटे न्ही?’ शेंवतूआज्जेन मदींच काम थांबोवन विचारलें.</p>
<p>अचकीत शेळाव मारूंक लागलो. ल्हवू ल्हवू घुत्यांवेल्या सुरीझाडांचे शेंडे हालूंक लागले. वाऱ्यान नेट धरलो. कांय खिणांतच मळब कुपांनी भरलें. पुरायच काळोख घालून येयलो.</p>
<p>दिपकाक दिसलें, आतां पावस पडटलो. काम थांबोवन घरा गेल्लें बरें!</p>
<p>इतल्यांत ‘झग्ग’ जालें. खिणांतच मळब तुटून पडिल्लेवरी ‘तट्टटायंच’ असो आवाज जालो. खोरें खांदार घेवन दिपक मुशींकडले कुणगेंतल्यान बांदार येयलो.</p>
<p>जोगलां चडूच झगझगूंक लागिल्लीं. ‘गुड्गुडूम’, ‘गुड्गुडूम’... मळबांत आकांताचें तांडव सुरू जालें. टप् टप् करून दोन थेंब दिपकाच्या आंगार पडले. ताणें मागीर फुरसद पळयली ना. पावस पडूंक लागल्यार आपूण बेठोच भिजतलों, अशें येवजून, तो नेटान पावलां मारूंक लागलो.</p>
<p>आतां झाडमोड्याचो वारो सुरू जाल्लो. वाड्यावेलीं झाडां-माडां वाऱ्यां नेटार धोलूंक लागिल्लीं. पावसाचो ‘टप् टप्’ सुरू जाल्लो. सटसटीत पावलां मारत तो येयलो. घराफाटलो आकांडो बलांटून भितर येतना तागेली नदर भितोडेंतल्या बानावळी नाल्लाच्या माडार पडली. तो वयर वयर मळबांत गेल्लो माड आकांताचो धोलतालो. अशे तरेन धोलतालो, दिसतालें, हो खंयच्याय खिणांत घोऽ करून मोडून घरार पडत आनी घरापांखें मोडून उडयत !</p>
<p>मागीलदाराकडेन येवन, खांदावेलें खोरें पोवळेंत दवरून दिपक न्हाणयेंत गेलो. हात-पांय, तोंड धुवन घरांत येयलो. तागेली तकली मातशी भिजिल्ली.</p>
<p>सीता रांदचे कुडींत रान्नी मुखार बशिल्ली. ‘येयलो पुता?’ तिणें विचारलें.</p>
<p>‘हूं...’</p>
<p>दिपकान रांदचे कुडींत सरयेर घाल्लो तुवालो ओडून घेयलो आनी तो आपली तकली दपटून पुसोवंक लागलो.</p>
<p>‘भिजलो रे?’</p>
<p>‘हूं...’</p>
<p>‘आंग ओलें जाल्यार ते कपडे बदलीय.’</p>
<p>‘ना. कपडे चड भिजूंक ना.’</p>

<p>‘च्या इली पिता, पुता?’</p>

<p>‘आसा?’</p>

<p>‘अगो पापणी ! वच, तोंडांतलें थुंकून उडय !</p>

<p>रेशमा बेगोबेगीन उठलें, मोरयेंत वचून ताणें तोंडांतलें पान थुंकून उडयलें.</p>

<p>‘अगो, इलें उदक पी आनी इलें दोनूय कानांत घालून घे !’ बशिल्लेकडच्यानच शेंवतूआज्जेन सांगलें.</p>

<p>‘आं? कानांत उदक घालप?’ रेशमान येवन विचारलें.</p>

<p>‘हय, इलें कानांत उदक घाल. कानांत उदक घालून उडयल्यार घुंवळ वयता म्हणटात. इलें उदक पी ! बरें जातलें !’</p>

<p>रेशमान बेगोबेगीन वचून कत्रेलांतल्यान पेलो घेयलो. उदका पिंपांत बुडोवन उदक घेवन पिलें. मागीर इलें हातांत घेवन कानांत घायलें, उडयलें. दुसऱ्या कानांत घायले, उडयलें. मागीर पेलो तसोच थंयच दवरून भायर येयलें.</p>

<p>‘बरें दिसता गो, आतां?’</p>

<p>‘हूं...’ म्हणत रेशमान तकली हालयली आनी आज्जेमुखार येवन बसलें. ‘नाका गो बाये हें पान...!’ ताणें म्हळें.</p>

<p>‘म्हणच तुका खावंनाका म्हणिल्लें हांवें! खायना जाल्ल्यान खायल्यार सुरवेक अशेंच जाता !’</p>

<p>मागीर ल्हवूच आज्जेन कपलार हात धरीत म्हळें,</p>

<p>‘म्हाकाय लवंड मारिल्लेभशेन जाता. हांथुरणें घाल तूं !’</p>

<p>‘तुकाय पान लागलें?’</p>

<p>शीऽ! म्हाका पान कित्याक लागतलें? सदांच खातल्यांक लागना तें ! म्हाका न्हीद येयली असता !</p>

<p>‘न्हीद? इतले बेगीनच? साडेआठां वयर जावंक ना असता !’ तें उठलें. ताणें आपलें मनगटा बांदचेलें घडयाळ कत्रेलांत दवरिल्लें. तें ताणें पळयलें. आठ वरां जावन वीस मिनटां जाल्लीं.</p>

<p>रेशमान दोनूय हांथरुणा कवळे हाडून मदले कुडींत सोडयले. हांथरुण सारकें केलें. ‘न्हीद गे !’ ताणें म्हळें.</p>

<p>शेंवतूआज्जी न्हिदया म्हूण उठूंक लागली आनी तिका घुंविल्लेवरी, लकण मारिल्लेवरी जाली. दोळ्यांमुखार काळोखसो येयलो. जीव पुरायच हगूर हगूर जाल्ले भाशेन जालो. आनी खिणांतच ओकूंक येयिल्लेवरी जालें. शेंवतूआज्जेक आपल्याक घुंवळ येता, काय ओकूंक येता, काय आनीक कितें जाता, कांयच कळना जालें. ती उठूंक गेल्ली पर्थून थंयच बसली.</p>

<p>दिपक रांदचे कुडींत येयलो. थंयचो बिंदलो घेतलो. तो भरिल्लो आशिल्लो. तो हाडून घराफाटल्या कवथ्यार उमथो केलो. न्हाणये खोंपींत वचून इल्लो सोण्णा काथो घेयलो. अर्दमर्द झरिल्लो आंगाक लावचो साबण आसलो तो घेयलो, आनी आंगणांत येयलो.</p>

<p>बिंदल्याक गुळकी घालून बिंदलो ‘घर घर घर घर’ करीत बांयत सोडलो, भरून भायर काडलो, आनी हाडून बाबूले तकलेर रकयलो. तकलेर बिंदलोभर उदक रकयतकीर, बाबून हात-पांय कुक्कुटोन घेयले. आनीक दोन बिंदले रकयतकीर तर तो भिजिल्लें कुकड असो दिसूंक लागलो.</p>

<p>‘हो घे, काथो!’ बरेंऽ करून आंग घश्टीय.’ दिपकान ताका काथो दिलो.</p>

<p>बाबून काथ्यान आंग बरेंऽ घश्टून घेयलें. दिपकान पर्थून दोन बिंदले ताचे तकलवेल्यान घायले आनी ‘हो घे, आतां साबण लावन घे!’ म्हूण साबण काडून दिलो.</p>

<p>बाबू साबण लावन घेतना, ताच्या तोंडार हांसो फुलिल्लो. घडये खूब दिसांनी तो आंगाक साबण लायतालो. बाबूली ताळी जरी तुकतुकीत आसली, तरी ताका आंगभर केंस आसले. आंगाक घसघशीत साबण लावन घेतकीर तो आंगाक कापूस लायिल्लेवरी गमतीचो दिसतालो.</p>

<p>दिपकान ताचे तकलेर पर्थून दोन तीन बिंदले रकयले. मागीर घरांत वचून एक पोन्नोसो तुवालो हाडलो आनी ताका दीत म्हळें.</p>
<p>‘हो घे ! हाचेन आंग पुसोवन घे आनी तो तुजेकडेनूच आसूं! हांव तुका कपड्यांक लावचो साबण हाडून दितां. ताचेन आंगावेले कपडे उंबळून घाल. तुका हांव आनीक एक चेड्डी आनी एक शर्ट दिता तो घाल.’</p>
<p>बाबून तकली हालयली.</p>
<p>‘आनी आयक. हो साबण आनी आतां हाडून दितलो तो साबणां कुडको तुजे लागींच दवरचो. आनी सदांच हांगा येवन न्हावन, कपडे धुयन घालचे. सदांच निवळ रावचें. कळ्ळें?’</p>
<p>बाबून ‘हां’ म्हूण तकली हालयली.</p>
<p>दिपकान मनांत म्हळें, फाल्यां व्हरून हाचे केंस आनी खाड कापून हाडची पडली. आनी तो घरांत भितर येयलो. व्हंवरेत वचून ट्रंक उकते केले. ट्रंकेंत बापायल्यो पी.टी. करतना घालच्यो चार - पांच खाकी चेड्ड्यो आसल्यो. तातुंतली एक काडली. ट्रंक धांपली. भायर येवन खुटयेक लावन दवरिल्लो तागेलो एक भुजार पिनििल्लोसो शर्ट आसलो, तो घेयलो. आनी भायर येवन ‘हें घे!’ म्हूण बाबूक दिले.</p>
<p>‘म्हाका आईल्या हातचें कितेंय खायन दिशिल्लें रे !’</p>
<p>‘तिकाय हांवें हे लाडू तुका व्हरून दिवचे अशें दिसतालें आसुंये ! पुणून सांगतली कशी? तुजेर पिकार न्ही ती !...’ आपलेशींच गणयिल्लेभाशेन म्हणूंक लागली.</p>
<p>शीलाक घाटण्यां लाडू खूब आवडटात. उरल्यार ल्हेंवट्याभाशेन खाता आशिल्लें. आतां उरिल्ले कोण खातलें ते?</p>
<p>शीलाल्या दोळ्यांत पटकन दुकां उबीं जालीं आनी टप् करून गालार गळ्ळीं. मागीर ताणें ल्हवूच म्हळें.</p>
<p>‘रमा, उमाक येवंक मेळना खंय हांगा?’</p>
<p>‘आतां कामाचो धडमार न्ही गो?’</p>
<p>‘बीं हुंवूंक लागलें रे?’</p>
<p>‘हय !’</p>
<p>‘आमगेलें जालें रे?’</p>
<p>‘शेळी शेतांत, वायंगणांत घायलें. मुशीकडेन घालचें आसा !’</p>
<p>‘बाबूदाद बरो मदत करता ?’</p>
<p>‘करता !’</p>
<p>‘रमा, उमालो रिझल्ट केन्ना खंय?’</p>
<p>‘हांव नकळों.’</p>
<p>मागीर दिपकान सानियाक विचारलें, ‘आमगेलो केन्ना खंय गो?’</p>
<p>‘फिक्र मत करो. येतलो. तुका डिस्टिंकशन आसाच !’</p>
<p>‘शे ऽ! शे ऽ! कसोच ना ! तुका जाल्यार मेळटलें ! म्हगेलो मनासारको अभ्यास जावंक नासलो गो ! तेभायर परिक्षेच्या तेंपार नेट धरतलो म्हळ्यार, ऐन वेळार तकली पिकार जाली!’</p>
<p>‘हां! तुगेलें तें हें...!’ सानियाक रोखडेंच लक्षांत येयलें. ‘सांगिल्लें तुगेलें भयणीन म्हाका !’ मागीर ताणें ल्हवूच विचारलें, ‘तूं गेल्लो रे शादीक?’</p>
<p>‘ना !’</p>
<p>‘वचूंक जाय आसलो !’</p>

<p>‘घरांत भितर शेळांव मारतालो. भायर वाऱ्यान सामको नेट धरिल्लो. सुरी झाडांचे, माडांचे शेंडे धोलताले. पळयल्यार घडयेक आतां हे मुळासकट हुमटून बीन पडचे ना मू, अशें दिसतालें. मळबांत जोगलां मारतालीं आनी मागीर गुडगुडूम जातालें. पावस आतां पडटलो हातूंत दुबाव नासलो.</p>

<p>शाळेंत वचूंक म्हूण उमा साडी न्हेसतालें. ताका घुंवळ येयिल्लेवरी जाली. म्हणटा म्हणसर पोटांतल्यान भितरल्यान मुचमुचत गळ्यालागीं येयलें. पुरायच धवळिल्लेवरी जावन, आत्तां वचून उलटी करचें अशे दिसूंक लागलें. ताणें बेगोबेगीन साडी गुठलायली. तें तशेंच पडवेचे फाटले वटेन धांवलें. माडा आळ्यांत बसून ओंकारी काडूंक लागलें. व्हदळ पिल्ली च्या आनी भाकरी बकबकीत ओंकून भायर उडयली. ओंकून भायर उडयतकीर आतां मातशें ताका समादान जाल्लें.</p>

<p>हें अशें कित्याक जालें म्हाका?</p>

<p>अरे देवा ! तश्यान बीन न्ही मू...? हय, तश्यानच तें ! म्हयन्या म्हयन्याक वेवस्थित भायर जावपी तें, आतां ह्या म्हयन्याक जावंक नासलें. सुमार दीस मुखार गेल्ले. हरशींय तें दीस मेजत आसलें. एकेक दीस मुखार वयता तसो ताचो जीव गळ्यालागीं येवंक लागिल्लो. आनी आयज हें अशे तरेन जातालें. तें वाचून आयकून सगळें जाणा आसलें.</p>

<p>तें बेगोबेगीन पडवेंत येयलें. पडवेचें दार धांपून ओगगी उबें रावलें. आतां ताका हड्ड्यांत धड्डूंक लागिल्लें. तें पुरायच कांचवेल्लें. आंगभर हूम सुटिल्ली. हात पांय थरथरूंक लागिल्ले.</p>

<p>देवा, कितें कितें म्हूण तूं म्हगेल्या नशिबांत हाडटलो? आतां कितें करप हांवें? कोणाक सांगप? आनी सांगलें म्हणय कितें जावचेलें आसा? लोक फाटलें फुडलें चिंतना आसतना, फकत एक आंकवार चेडूं गुरवार म्हूण फो फो करतले! तोंडांत शेण घालतले आनी कांयच करचे नात !</p>

<p>आईक वचून सांगूं? ती हें आयकनाफुडें थंयच मरून पडटली. आदींच शीलाल्या लग्नान ती अर्द मेल्या ! हांव मेलें म्हूण कळ्यार सुदीक तिका जितलें दुख्ख जावचें ना, तितलें दुख्ख तिका हें आयकून जातलें !</p>

<p>दिपकाक कळ्यार तर दिपक ह्या घराचो एक फातर लेगीत जाग्यार दवरचो ना! म्हज्या पांयान सगळ्यांलीच धुळधाण जातली.</p>

<p>कितें करूं? रमाक सांगून, कोणाकूच खबर दिनासतना दोतोर म्हाऱ्यांत वचून पोट कोसळोन घेवूं? कशें वचप तें? आनी खंयचें तोंड घेवन वचप? शे! जिणेंच नाका जालां रे देवा !</p>

<p>तें तकलेर हात घेवन थंयच बसलें, आनी रडूंकच लागलें.</p>

<p>त्या शांतूक एक चेडो आसलो. मुंबयंत एके फॅक्टरींत आसलो. तागेलें सीतेगेर केन्नाय यो -वच आसलें. आनी कारवारा आसतनाय तांगेले बरे संबंद आसले. देखून तो दिपकालो एक इश्टच जावन आसलो. तो रजेर येयिल्लो तेन्ना अचकीत एक दीस दिपकाक मेळ्ळो. ‘अंदूं लग्न बीन जाता रे?’ म्हळ्यार ‘हय!’ म्हणूंक लागलो. ताणे रमाक पळयिल्लें, म्हणटकीर दिपकान ताका म्हळें,</p>

<p>‘आमी अंदूं रमाक करूंक सोदतात, म्हूण विचारलें !’</p>

<p>तो सामको फुल्लो. रमा भोव सोबीत, कोणेंय मागून व्हरपा सारकें! घडये ताणे रमाखातीर तशें केन्नाय चिंतिल्लेंय आसुंये ! तो रोखडोच म्हणूंक लागलो, ‘तुमी आईक विचारा!’</p>

<p>‘तुका पसंत आसा रे रमा?’</p>

<p>‘हें आनीक कितें विचारता तूं?’</p>

<p>पुणून शांतून मात, विचारूंक गेल्लें तेन्ना, ‘नाका गो !’ म्हूण, स्पश्टच सांगलें. कसलीच भीड -मूर्वत दवरिनासतना तिणें म्हळें, ‘सीते, तुगेलें चेडूं रुपान, सभावान सगळें बरें, हें हांव जाणां ! तुगेलें चेडूं म्हगेल्या चेड्याक हाडूंक म्हाका खोस आशिल्ली. पूण, तुका स्पश्ट सांगतां म्हूण रागार जायनाका. तुगेल्या त्या व्हडल्या चेडवान

जातीभायर केल्लें लग्न म्हाकामानवलें ना ! त्या मेल्ल्या चेडवाबद्दल लोक कितेंय म्हणूं...! तें दोळ्यांआड मसण पाड!
पूण हें दोळ्यांक दिसता ! लोक म्हणटलें, शांतूक कोणें चेडूं दिवंकना गो, हें हाडलें?' </p></p>

<p>एकेका अणभवान तकली कणकणटाली.</p>

<p>मंगळी व्हडाव्हडान व्हांकेताली. मंगळीक पिडा जाताली आसुंये ! म्हशीलें व्हीत कशें करप, हें दिपक नकळो, आनी
सीताय बरी नकळो आसली. देखून हाडूबाबाक मुजरत वचून आपयिल्लें.</p>

<p>सुतेचो गांच फुलून, वासराले मुखावेले दोनूच दोंके आनी तोंड भायर दिश्टी पडटालें.</p>

</body></text>

</Doc>